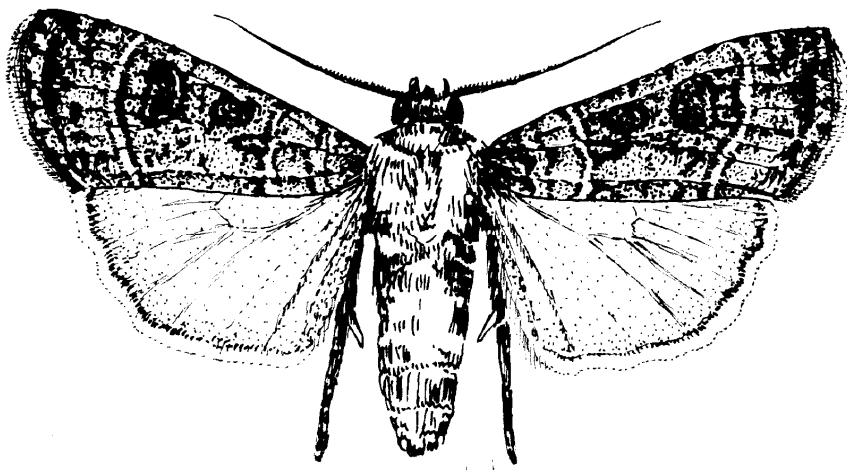

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
45. szám, 2007. március

Tartalom:

Rovarász elődeink — Gyűjtőutak, beszámolók — MRT Hírek
Rövid hírek — Hirdetések

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

Felélős szerkesztő: Haltrich Attila (HA)

Szerkesztőbizottság: Jenser Gábor (JG), Rozner István (RI), Szalóki Dezső (SzD), Mészáros Zoltán (MZ), Merkl Ottó (MO), Balázs Klára (BK) és Szócs Gábor (SzG).

Szerkesztőség:

BCE, KeTK, Rovartani Tanszék,

1118, Budapest, Ménesi út. 44.

Telefon: 4826072

drótposta: attila.haltrich@uni-corvinus.hu

Magyar Rovartani Társaság (MRT)

Budapest VIII., Baross utca 13.

www.magyarrovartanitasag.hu

A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovartan általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovartani ismeretek terjesztése.

Elnökség (2007)

Elnök: Dr. Mészáros Zoltán

I. alelnök: Dr. Merkl Ottó

II. alelnök: Dr. Szócs Gábor

Titkár: Rédei Dávid

Szerkesztő: Dr. Merkl Ottó

Pénztáros: Szalóki Dezső

Ellenőr: Simonyi Sándor

Jegyző: Dr. Kutasi Csaba

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap harmadik péntekén a BCE Kertészettudományi Karán, az „A” épület A/4 termében (Budapest XI., Ménesi út 44), délután 4 órakor.

Illusztrációk

Címlapon: vetési bagolylepke (*Scotia segetum* Denis et Schiffermüller).

(Rajz: **Pataki Ervin**)

Megható, emlékezetes pillant volt, amikor a februári közgyűlésen szót kért a 90 éves Petrich Karcsi bácsi és a MRT-nak ajándékozta sztereomikroszkópját azzal a feltétellel, hogy azt a jövőben a társaság fiatal, amatőr rovarászai használhassák. Igazi meglepetés volt, igazi nagy gesztus, amilyennel kalmárszellemű, fogyasztásra berendezkedett világunkban mind ritkábban találkozunk. Pedig egy ilyen optikai eszköz használtan sem „két fillér”, amit onnan tudok, hogy az egyik doktorandusz kolléga nemrég szerzett be egyet saját használatra, és bizony csak úgy villogtak a százerek (néha milliók!), amikor a hirdetéseket néztük. Vagy mást ne mondjak, jövőre lesz 20 éve, hogy mint leltáros tartom számon a tanszék közel két tucat sztereomikroszkópját, de még nem merült fel a gondolata sem annak, hogy selejtezni kéne belőlük, pedig vannak köztük matuzsálem korú Carl Zeiss-ek is (a románok „ez aztán zeiss!” felkiáltással jelzik a mai napig, ha valami jó minőségű).

Ugyancsak nemes gesztus magától a Társaságtól, hogy a 2007-es költségvetéséből 150.000 Ft-ot irányoz elő az erdélyi Rovarász Táborban résztvevő rovarász hallgatók költségeinek a mérséklésére.

Optimista évkezdés, reméljük a folytatás is ilyen lesz.

HA

Rovarász kortársaink

A 90 éves Dr. Petrich Károly köszöntése

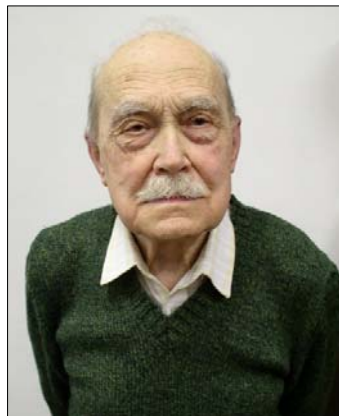
Tisztelt Dr. Petrich Károly, tisztelt jelenlévő társasági és szakosztályi tagok!

Igazi megtiszteltetés számomra, hogy kedves, régi lepkész társam, Petrich Karcsi bátyám abból az alkalmából köszönhetem, hogy kilencvenedik életévét betöltötte. Karcsi bácsi az amatőr lepkészek szerény, nagy tudású képviselője, a Magyar Rovartani Társaság régóta nagy tiszteletben álló tagja. Ennek bizonyítéka, hogy a jelenlévők közül szinte mindenki ismeri azokat a személyes adatait, amelyek rovarász tevékenységét fémjelzik.

Karcsi bácsi, mint vegyészmérnök polgári szakmájában, egész másban jeleskedett, mint ami miatt ezen a helyen üdvözljük. A zoológiát, konkrétan a lepkék kutatását, a szó igazi jó értelmében, nem mint hivatásos rovarász, hanem mint amatőr művelte. Ennek a társadalmi megítélése azért pontatlan, mert az amatőrrel szemben nincsenek elvárások. Ilyen jellegű elvárásai csak az egyénnek lehet önmagával szemben. Ez valójában nem más, mint az önmagunkkal szembeni igényesség, és az amatőrként művelt szakma végtelen szeretete, tisztelete. Ezt azért tartom fontosnak hangsúlyozni, mert a amatőr rovarászaink méltó példaképe lehet Petrich Karcsi bácsi személye. Mit is tett Ő valójában, hogy mind ezt elmondhatjuk róla köszöntése alkalmából?

Petrich Károly sok-sok tagtársunkhoz hasonlóan már kora gyermekkorában lepkehálót ragadott, hogy azt a színes, izgalmas világot, amit a lepkék világa jelent, minél jobban megismerhesse. Mint életrajzi írásában olvashatjuk, a hálót édesapja adta a kezébe, akire ezért is mindig nagy szeretettel gondol. A hagyományos amatőr jellegű gyűjtésen, gyűjteménykészítésen túl belső igénye volt, hogy ez a kedvtelés tudományos igényeket is kielégítsen. Ezért már a múlt század ötvenes éveitől kezdődően arra törekedett, hogy egy szervesen összefüggő táj, élőhely együttes lepkevilágát ismerje meg. Ez a táj a Velencei táj volt, mely magába foglalja a Velencei-tó és Velencei-hegység komplexét. Így mintegy ötven éven át a lepkék rendjének minden családját kutatta, a saját maga számára kijelölt területen, mondhatni kiváló eredménnyel. Ennek az állításnak igazolása az a saját erőből kiadott könyv, ami *A Velencei táj lepkevilága* címet viseli. Azt lehet mondani, hogy ennek a területnek a lepkéiről hosszú időn keresztül nem lehet újat mondani, mert nagyrészt Karcsi bácsi szívós munkája révén erről szinte mindent tudunk. Ezúton is gratulálunk hozzá.

Arra kell gondolnom ezekben az ünnepi pillanatokban, hogy Karcsi bácsit magam is több mint 40 éve ismerem. Gyerekkoromban Székesfehérváron működött egy rovarász szakkör, ahol mintegy két tucat rovarok iránt érdeklődő diákkorú és kevés felnőtt

tömörült. Karcsi bácsi Budapesten lakott, de fontosnak tartotta, hogy alkalmanként bennünket, zömmel kezdő süvölvényeket is meglátogasson. Ezt azért tette, mert az általa kutatott terület – a Velencei táj – Fehérvár vonzáskörzetébe esett. A későbbiekben katonaviselteként, újdonsült munkahelyemen a Fejér Megyei Növényvédő Állomáson, majd a későbbiekben alkalmanként már a terepen találkozhattunk, ahol magam is gyűjtöttem.

Kedves emlékeim közé tartozik az, amikor egy hosszúra sikerült és unalmas intézeti értekezleten a tanácsterembe zsúfolt nyolcvan kollégámmal arra lettünk figyelmesek, hogy valaki nagy ropogással és puffogással egy dongó motorkerékpáron behajt az épület elé. Állíthatom, hogy ez az esemény a már félig meddig elszenderülteket is magához térítette, hát még engem, amikor percek múlva beszóltak, hogy Szeőke Kálmán téged egy bajszos ember keres. Ő volt Petrich Karcsi bácsi, akivel ezt követően sokszor jártunk együtt a terepen nappali vagy éjszakai lepkegyűjtésen.

Egy másik kedves emlékem a kölcsönös gyűjteménynézés egyik epizódjához fűződik. Egy ízben amikor éppen nálam járt Karcsi bácsi, az egyik nehezen határozható molylepke faj példányait nézegette hosszasan. Biztos voltam benne, hogy valami „bibi” van a dologban, de Ő végül is nem szólt semmit. Legközelebbi látogatása alkalmával az üdvözlés után azonnal kivett a zsebéből egy dobozkat, benne a kérdéses faj jól meghatározott példányával, és a következőket mondta: Tessék, ezt neked hoztam, tedd a többi közé, biztos vagyok benne, hogy a jövőben jól határozod! Szinte meg sem tudtam köszönni, olyan gyorsan más témára terelte a szót. Nyilván nem akart zavarba hozni. Ebből is láthatjuk, hogy nemcsak kiváló lepkész, de kiváló ember is Dr. Petrich Károly.

Kedves Karcsi bácsi! Kívánjuk Neked, hogy még hosszú éveken keresztül, eddigi szokásodhoz híven látogasd az előadói üléseket, és tudjad, hogy Téged mindig szeretettel látunk köreinkben, Neked mindig van itt egy hely a padsorok között. Ezek után talán nem sértődnek meg tagtársaim, hogy fenntartom magamnak a jogot, hogy a 100. születésnapod alkalmával ismét én köszönthesselek. Fogadd szeretettel ezt a kis ajándékot, melynek fogyasztásából napi 30 cseppet feltétlen ajánlok!

Szeőke Kálmán

Gyűjtőutak, beszámolók

Emlékezetes gyűjtéseim 1.

Július közepén

Tavaly július közepén egyedül indultam a Szentendre közelében fekvő hegyvidéki területre egy kis délutáni gyűjtésre. Itt egy erdészeti út halad egészen Visegrádig, melyet igazi cseres-tölgyesek és bükkösök öveznek, valamint az út melletti völgyben folyik a Sztara-voda, vagyis Öreg-víz nevű patakocska. A környék népszerű kirándulólhely és a rovarászoknak is kedvelt célpontja.

Nem volt céлом komoly gyűjtés, inkább egy könnyű kirándulást terveztem. A buszállomástól rövid séta után már az árnyékos aszfaltúton sétáltam. Alig hogy nézelődni kezdtem, az út menti bodza virágzatán táplálkozó és párosodó hegyi virágbogarakra (*Gnorimus nobilis*) lettem figyelmes. Ezek a mutatós, viszonylag nagytermetű bogarak kizárólag hegyvidéken élnek, és általában ernyősvirágzatúakon találhatóak. Mellettük a rózsabogarak két leggyakoribb képviselője, az olajzöld és az aranyos virágbogár (*Netocia cuprea*, *Cetonia aurata*) számos példánya „legelt”, és még egy keleti prémesbogarat (*Trichius sexualis*) is sikerült felfedezni.

A nyüzsgő rovaréletet látva már felvillanyozódva haladtam tovább. Az út melletti öregebb, sérült tölgyek törzsein nem egy nagy szarvasbogarat (*Lucanus cervus*) és nagy hőscincért (*Cerambyx cerdo*) láttam, bizonyítva, hogy a

környék kiváló élőhely számukra. Kis idő múlva egy irtás mellett haladtam el, ahol szinte még illatoztak a friss tölgytuskók. Gondoltam itt is lehet valami érdekes, nem is kellett sokat keresnem, már az első fán az egyik leggyakoribb díszbogarunk, az aranypettyes díszbogár (*Chrysobothris affinis*) jókora példánya sütkérezett. A kérget alaposabban vizsgálva a kis hőscincér (*Cerambyx scopolii*), a gyászscincér (*Morinus funereus*), a kis szarvasbogár (*Dorcus parallelipedus*), valamint egy érdekesebb porva, a feketeszőrű porva (*Dermestes fuliginosus*) egyedeit találtam (a rengeteg holyvát, sutabogarat, futót illetve kéregbogarat nem is említve). A következő fán pedig teljesen váratlanul ért egy gyönyörű vércincér (*Purpuricenus kaehleri*), melyről tudtam, hogy él a környéken, de életmódja miatt nem gondoltam, hogy találkozom velem. (Ez a gyönyörű, fekete-piros, jó két centis cincér ugyanis általában a lombkoronaszinten repdes, így nemigen kerül szem elé.)

Az út tovább haladt, és hamarosan egy leágazáshoz értem. Itt egy kissé benőtt ösvény egy nyirkos, árnyékos völgybe, majd egészen a nem messze folyó patakocskához vezet. A vízparti több négyzetméteres dagonyázóhely arra utalt, hogy a vaddisznók, őzek és szarvasok rendszeresen járnak ebbe a rejtett kis zugba. Itt rengeteg vízbe dőlt, részben már korhadásnak indult faóriás található, melyek kis medencékké duzzasztják a patak vizét. Ezekben az apró öblökben a keringőbogarak csapatai alatt meg-

lepően nagy egyedszámú kövi rák (*Astacus torrentium*) kolóniára bukkantam. Szinte minden kő alatt találtam egy példányt a babszem méretűtől egészen a kifejlett 12 centiméteresig. Érdekes módon kivétel nélkül mindnek csak egy ollója volt. Valószínűleg a nagy állománysűrűség miatti területvédő harcok okozták ezt. (A legnagyobb ilyen medence sem volt egy négyzetméternél nagyobb, és itt is tucatszám éltek ezek a jellegzetesen puha páncélú, hideg, hegyi patakokat kedvelő állatok.) Egy jókora, félig vízbedőlts bükkfa vörösen korhadó részében néhány tülkös szarvasbogarat (*Sinodendron cylindricum*), illetve azok lárváit találtam. Ezek a bogarak néhány rokonukkal együtt kötődnek a gombával átjárt, vörösen korhadó faanyaghoz.

Az erdészeti útra visszatérve hamarosan egy kisebb mezőhöz értem. Itt már kezdtek elszáradni a nyári virágok, de a mezei cickafark (*Achillea collina*) ernyős virágzatán tömegesen párzó és táplálkozó vérbogarat (*Lygistorus sanguineus*), a hajnalbogarak leggyakoribb képviselőjét találtam. A derék magasságú virágok közt egy tipikus hegyvidéki állatot, egy hegyi virágcincért (*Stictoleptura scutellata*) láttam repülni, egy régi rózserakáson, pedig a ritka csuhás tövisnyakúbogarat (*Dromaeolus barnabita*) fogtam, melyet a szakirodalom említ a területről.

Ahogy fokozatosan magasabbra értem, már egyre szebb panoráma tárult a szemem elé. Az úton továbbhaladva először egy „gyanús” rózsabogár szállt nekem, melyről alaposabb vizsgálat után kiderült, hogy a ritka, és gyakran félreismeret rezes virágbogár (*Netocia fieberi*). Hasonló rokonaitól, a már említett olajzöld virágbogártól és a márványos virágbogártól (*Liocola lugubris*) bronzos haslemezei és a szintén vöröses lábfejei különböztetik meg. Az előbbinél a haslemezek inkább ibolyásak, míg az utóbbinak lábfejei zöldek. Pár méter után egyszer csak a földtől alig fél méteres magasságban egy színpompás havasi cincért (*Rosalia alpina*) láttam az út mentén repülni, később pedig egy kivágott, de el nem szállított bükkfán több példányt is láttam futkározni. Az egyre melegebb és füledtebb időben hihetetlen gyorsan kaptak szárnyra közeledtemre.

A nap lassan kezdett eltűnni a hegyek mögött, és a felhők is gyülekeztek az égen, ezért úgy döntöttem, visszaindulok. Bár már lógott az eső lába, az út mentén egy még lábon álló, de már elszáradt tölgyfa mellett elhaladva nem bírtam megállni, hogy le ne kérgezzem. Már az első darab lefeszítésekor egy nagyobb fekete bogár hullott le. Ez a cirpelő gyászbogár (*Enoplopus velikensis*), egy másfél centis, meglehetősen érdekes formájú tenebrionida volt. Én még csak a tavalyi rovarász kirándulás alkalmával, Bükkszentkeresztben találkoztam ezzel a számomra valamilyen trópusi állatot idéző állattal. A Dunántúl néhány pontján előfordul, és a Visegrádi-hegységben nem ritka. Ez a bogár feltette a pontot az i-re. Bár az apróbb bogarakat nem említettem, és szuperritkaságot sem fogtam, de az egyszerű sétának induló túra egyik legemlékezetesebb gyűjtőutammá válhatott.

Németh Tamás

Hirdetés

Közgyűjtemények, múzeumok, egyetemek figyelmébe – Eladó egy kb. 15 000 példányt számláló, meghatározott, palearktikus ormányosalkatú (Curculionoidea) bogárgyűjtemény. Érdeklődni lehet a (06-1)208-3152 telefonon.

Rozner István

Ganéjtúró bogarak – Aphodiidae és Scarabaeidae

Meleg májusi nap volt, mikor irdatlan hátzissákkal, több napos kiskunsági táborozásra és gyűjtőútra felkészülve nekivágtunk a Dabast Kastélypeszérrel összkötő országos földútnak. Mindez az 1950-es évek végén történt. Az út bizonyos rizikót is hordozott magában, hiszen át kellett szelni az akkor még igencsak tüzemelő tűzérési lóteret. Hogy átjárható-e, azt csak a lóter határában tudtuk meg; jelzésként egy árbocra felhúzott vesszőkosár szolgált. Ha a kosár fenn volt, nem lehetett a lóterre bemenni. Most szerencsénk volt. Tapostuk is a homokot a dabasi legelőn (ma kanadai nyárral van beültetve), és a peszéri erdőt átszelő úton. Útitársam egyszer csak figyelmeztetett, hogy itt egy nekem való bogár. Egy *Scarabaeus typhon* görgette félökölnyi trágyagombócát a homokban. Bár az utóbbi években többen is gyűjtötték ezt az állatot a Kiskunságban, nekem csak Szalóki Dezső barátunk jóvoltából van még néhány hazai példány Örkényből. Panaszra azért nincsen okom, hiszen a gyűjteményem tizenegy *Scarabaeus* fajt számlál, köztük Türkmenisztánból a *Scarabaeus babori*, *S. acuticollis*, *S. sacer* és *S. transcaspicus* fajokat Podlussány Attila barátom gyűjtéséből.

A ganéjtúrók gyűjtése főként azzal jár, hogy az ember végigjárja a legelőket és az ott legelő szarvasmarha-, ló- és birkatrágyából kitermeli a bogarakat. Ebbéli tevékenységünk rendszerint felkelti az arrajárók figyelmét. Kora tavasszal a Várpalotai-fennsíkron éppen néhány kupac birkatrágyát vizsgáltunk, mikor egy szovjet harcos megállt mellettünk és érdeklődött, hogy mit csinálunk. Megmutattuk neki a gyűjtött *Aphodius*okat és *Onthophagus*okat. A szokásos kérdés következett: mire kellenek ezek? Horgászni? Vagy megesszük őket? Megnyugtattuk: múzeumba kerülnek. Hümmögve tudomásul vette, de láttam az arcán, hogy nem tudja, mi az a múzeum. Nem világosítottam fel.

Sajnos nagyon beszűkültek a gyűjtési lehetőségek, mert egyre kevesebb az állatállomány és a legelő hazánkban. Szerencsére a mediterrán térségben még nagy lehetőségek kínálkoznak ezeknek a lemezescsápú bogaraknak a gyűjtésére. Nem számoltam, hogy két algériai gyűjtőt során hány ganéjtúró fajt fogtam. Ha valaki Észak-Afrikába vetődne, izelítőül megemlítek néhány ott gyűjtött fajt, nem rendszertani sorrendben: *Chironitis furcifer*, *Geotrupes (Thorectes) intermedius*, *G. (Th.) hemisphaericus*, *G. (Th.) armifrons*, *G. (Th.) marginatus*, *G. (Th.) rugatulus*, *G. niger*, *Onitis numida*, *O. belilal*, *O. ion*, *Onthophagus trigibber*, *O. crocatus*. Még lehetne folytatni az Algériában gyűjtött fajok listáját, de csak egy élményt említenék. Algírból Chréán keresztül a Blidai-Atlaszt vettük célba, nem véletlenül. A Magas-Atlasznak ez a része közel 2000 méterig emelkedik. A legmagasabb pontokon, úgy 1600 méter környékén találjuk a hegység legnagyobb összefüggő atlaszcédrus (*Cedrus atlantica*) erdejét. Az öreg fák aljába számos talajcsapdát raktam le, amit két hét múlva szedtem fel. Amire számítottam (egy-két helyi *Carabus* faj), az nem jött be. Viszont nagy öröömre a talajcsapdámban megtaláltam a *Geotrupes hemisphaerica* több példányát. A többi *Geotrupes* fajt a bejárt terület számos lelőhelyéről szedtük össze.

A ganéjbúvó bogarak (Aphodiidae) gyűjteménye is számos érdekességet rejt magába. Természetesen a legérdekesebbek a ritka hazai fajok. Ezeket télen, tél végén lehetett gyűjteni főleg vadtrágyából. Ádám László barátunkkal az 1980-as években szorgalmasan kutattuk a Kőszegi hegység, az Őrség és a Bakony vidékét hogy ráleljünk néhány ritka fajra. Így gyűjtöttük be többek között az *Aphodius corvinus*, *A. consputus*, *A. nemoralis*, *A. obliteratus*, *A. tenellus*, *A. paykulli* példányaikat. Gyűjteményem talán egyik legritkább faja az *Aphodius frater*, amit a Kiskunságban, Fülöpházán gyűjtöttünk kora tavasszal a legelőn. Ennek érdekessége, hogy csak az előző évi tehéntrágyában lehetett megtalálni. Megemlíthetném még a gyűjteményemben található mediterrán és a 20–30 ausztráliai Aphodiidae fajt. Ausztráliában még hazai fajokkal is találkoztunk. Ezeket behurcolták az elmúlt századok során. Így a teljesség igénye nélkül az *Aphodius fimetarius*, *A. brevis*, *Onthophagus ovatus* fajokat említeném.

Oldalakat tölthetne meg a gyűjteményemben található 290 Aphodiidae és Scarabaeidae fajok érdekességeinek felsorolása. Inkább biztatni szeretném a lemezescsápú bogarak iránt érdeklődő fiatal rovarászokat, hogy érdemes ezekkel a családokkal foglalkozni, mert mindig akad néhány megválaszolendő kérdés az elterjedésükkel, az életmódjukkal kapcsolatban.

Rozner István.

Az országos és nemzetközi rovartani konferenciákon való részvételekről

Mint tanár, gyakran bíztattam MSc és PhD jelöltjeimet, hogy kutatási eredményeikről mielőbb számoljanak be, először az állami, és ha volt megfelelő eredményük, a nemzeti, majd a nemzetközi rovartani konferenciákon. Így az előadói gyakorlat megszerzése mellett ez jó alkalmat nyújtott nekik arra, hogy ismerkedjenek a szakmában a “nagyokkal” és személyes kapcsolatot teremtsenek több más kutatóval. Amellett a kollégák kutatási módszereiről és eredményeiről tudomást szereztek az előadások során, és nem kellett egy vagy két évig várni, amíg azok nyomtatásban megjelentek. Ezen kívül az ott szerzett személyes kapcsolatok segítettek a későbbi álláskeresésben.

Gyakran felvetődött a kérdés, hogy honnan tudjuk fedezni a részvételek költségeit. Több tanszéken külön anyagi keret van a diákok konferenciákon való részvételének finanszírozására. Emellett ha nem volt megfelelő anyagi fedezet, gyakran hat diák egy személygépkocsiban utazott a konferencia színhelyére. Az óriás hotelekben két diák egy két duplaágyas szobát bérelt. Miután a két diák a hat személy csomagjaival beköltözött, a másik négy is bevonult. Éjjelre a felső matracok a szőnyegre kerültek. Így lehetett takarékoskodni, emellett a konferencia részvételi díját is elengedték azoknak, akik vállaltak kiegészítő munkát, pl. napi két órát a rendezők számára.

December 9–13. között feleségemmel résztvettünk Indianapolisban az Amerikai Rovartani Társaság (ESA) évi ülésén. Több volt diákkal és sok régi kollégával találkoztam a kb. 3000 résztvevő között, akik 586 poszttert állítottak össze és 1148 előadást tartottak. Magyar nevű előadó több is szerepelt, de a Pécsről itt posztdoktoráló Szendrei

Zsófia feltűnt kitűnő előadásával. Arról beszélt, hogy a takaró növényzet (cover crop) hogyan befolyásolja a burgonyabogár természetes ellenségeinek elterjedését. Ez egy igazi nemzetközi konferencia volt, mivel több kanadai, mexikói, kínai (ők voltak a legnagyobb számban!) és indiai résztvevő is előadott, pár új oroszországi emigránssal együtt.

A Rovartani Gyűjtemények Hálózata (ECN) másfél napos ülést tartott az ESA melletti épületben kb. 120 résztvevővel. Több mint harminc, 15–25 perces előadás hangzott el, főleg az egyesült államokbeli gyűjteményekről. Fiatal kollégám, Eric Day beszámolt a mi egyetemi gyűjteményünkről is. Pajzstetvek sajnos már nincsenek benne, mivel gyűjteményünket és az azzal járó könyvtáramat a diapozitív- és fényképanyaggal együtt nyugdíjazásomkor a Smithsonian Intézetnek ajándékoztuk, így “tetvészeinknek” oda kell fordulniuk, amennyiben határozni vagy kölcsönözni szeretnének.

Itt említtem meg, hogy az ISSIS–XI, a pajzstetveszek 3 évenkénti nemzetközi szimpóziuma idén szeptember 24–27. között lesz megtartva a portugáliai Oeiras városban. Remélhetőleg magyarak is képviseltek magukat.

A 23. Nemzetközi Rovartani Kongresszust (ICE 2008) július 6–11. között szervezik Durbanban, Dél-Afrikában. (info@ice2008.org.za). Valószínűleg több résztvevő lenne, ha ezt Budapesten szerveznék.

Beszámoló Virginiából, 2006. Rovartani tanszékünkön áprilisban adtuk át a 12. évenkénti pályadíjat rovarrendszertanból egy PhD jelöltnek, aki molekuláris rendszertani vizsgálatokkal foglalkozott.

Feleségemmel májusban részt vettünk a MRT ülésén, ahol boldogan üdvözölhattük több régi ismerősünket. Külön örömet szerzett számunkra, hogy a társaság havi üléseit volt munkahelyünk épületében tartják.

Közönséges kártevő pajzstetű fajokat gyűjtöttem májusban Dél-Szlovákiában, majd augusztusban Belgium és Hollandia északi részén. Boldog és békés Új Évet kívánunk!

Kosztarab Mihály (mkoszt@vt.edu)

MRT hírek

MRT Közgyűlés 2007. február 16. Dr. Mészáros Zoltán elnök úr köszöntötte a közgyűlés résztvevőit, felsorolta a választmány lejárt mandátumú tagjait és javaslatot kért a tagságtól a választmány tagjai közé delegálandó személyekre. Dr. Sziráki György Dr. Martinovich Valért javasolta. Miután a jelölt elfogadta a felkérést, felkerült a választmány új tagjait megválasztó szavazólapra. Ezután az elnök felkérte Rédei Dávidot a titkári beszámoló megtartására. A titkár köszöntötte azokat a tagtársakat, akik már több évtizede tagjai a társaságnak és azokat, akik az előző évben kitüntetésben részesültek. Felsorolta az egyesület új tagjait, szólt az elmúlt év programjairól és a Rovarászati Napok nyertes pályázatairól.

Az ellenőri és a pénztárosi jelentést Simonyi Sándor olvasta fel. Dr. Merkl Ottó szerkesztői jelentéséből megtudhattuk, hogy a 2006-ban megjelentetett *Foliában* számos faunára és tudományra új faj került közlésre, melyek egy részét színes ábrák is illusztrálnak. A kiadvány megvásárolható a Magyar Természettudományi Múzeum Állattárának

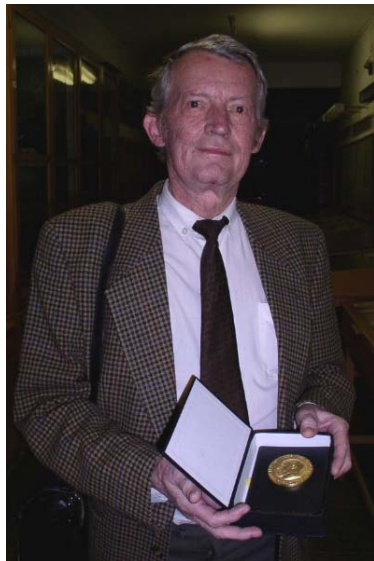
könyvtárában, amely már nem a Baross utcában, hanem a Ludovikán található. A tagság az elhangzott beszámolókat és jelentéseket egyhangúlag elfogadta.

A második napirendi pont a Frivaldszky Imre Emlékplakett átadása volt. A Frivaldszky érdemrend arany fokozatát Dr. Kozár Ferenc kapta. A titkár ismertette a kitüntetett rövid életútját és érdemeit, majd az elnök átadta az emlékérmét. Ezt követően az érdemrend bronz fokozatát – érdemeinek méltatása után – Rahmé Nikola vehetett át.

Ezek után a Frivaldszky Imre Emlékplakett Alapszabályzatának módosítására került sor. A közgyűlés döntése alapján a továbbiakban négy fokozata lesz az emlékérmeknek: bronz, ezüst, arany és mecénás fokozat. Ez utóbbit a Társaságot céljainak elérésében támogató magánszemély vagy intézmény veheti majd át. Jelentős módosítás a bronz fokozat esetében, hogy az érmet csak 50 év alatti személy kaphatja, illetve a bronz, az ezüst és az arany fokozatnál is fontos kritérium lett, hogy a jelölt a MRT életében is aktív szerepet vállaljon. Vita alakult ki egy esetleges ifjúsági fokozat bevezetéséről, de ezt a javaslatot végül elvetették.

Ezek után az indítványok következtek. Dr. Petrich Károly felajánlott egy sztereomikroszkópot a MRT részére, abból a célból, hogy fiatal amatőr kutatók használhassák vizsgálataikhoz. Az eszköz egyelőre a Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kar Rovartani Tanszékén kerül leltárba és a Társaság a későbbiekben szabályozni fogja annak használati módját.

Harmadik napirendi pontként került sor a lejárt mandátumú tisztségek betöltésére. Öt választmányi tag mandátuma lejárt: Hegyessy Gábor, Dr. Ronkay László, Nádai László, Rozner István, Székely Kálmán. A lejárt mandátumú tagok vállalták a jelölést és további két

tagtársra érkezett jelölés: Rahmé Nikolára és Dr. Martinovich Valérra. A beérkező, érvényes szavazatok alapján a választmány tagjai 2010-ig a következő személyek lettek: Hegyessy Gábor, dr. Ronkay László, Nádai László, Rozner István és Rahmé Nikola.

A Közgyűlés után dr. Ilinczky Sándor örményországi útibeszámolója hangzott el.

*Kutasi Csaba
jegyző*

A Frivaldszky Imre Emlékplakett alapszabályzata

1. Az Emlékplakett neve: Frivaldszky Imre Emlékplakett.

2. A plakett előlapja: Frivaldszky Imre balra néző profilképe magas gallérral. A körirat szövege balról jobbra csupa nagybetűkből: FRIVALDSZKY IMRE EMLÉKPLAKETT 1799–1870. A plakett hátlapja: középen álló ovális keretben a Magyar Rovartani Társaság pecsétje, melyet alul félkörben széles szalag övez (ahova a mindenkori jutalmazott nevét bevésik), míg a szalag alatt hétlevelű babérág látható három bogyóval. Az érem körirata balról jobbra csupa nagybetűkből: A MAGYAR ROVARTAN

KIVÁLÓ MŰVELŐJÉNEK. Középen alul hét pontból kialakított rozetta van.

3. A Frivaldszky Imre Emlékplakettnek négy fokozata (arany, ezüst, bronz és mecénás) van, amelyek mindegyike évente egyszer adható.

a) Az arany fokozattal az a magyar rovarász tüntethető ki, aki a rovartan terén nemzetközileg is kiemelkedő munkásságot fejt ki, és kiemelkedő módon vett részt a Magyar Rovartani Társaság munkájában. Ennek megítélésében mérlegelni kell az illető addigi életművét (szakirodalmi munkásságát, a magyar entomológia területén végzett sokéves oktató és szervező tevékenységét).

b) Az ezüst fokozattal az a magyar rovarász tüntethető ki, aki a rovartan terén jelentős szakmai munkásságot fejtett ki, vagy kiemelkedő módon vett részt a Magyar Rovartani Társaság munkájában. A kiemelkedő rovartani munkásság megítélésében mérlegelni kell az illető irodalmi vagy tudományos gyűjtői tevékenységét.

c) A bronz fokozattal az az ötven év alatti magyar rovarász tüntethető ki, aki a Magyar Rovartani Társaság életében több éve kiemelkedően aktív tevékenységet fejt ki.

d) Mecénás fokozattal az a természetes vagy jogi személy tüntethető ki, aki a Magyar Rovartani Társaságot anyagilag jelentősen támogatta céljainak elérésében.

4. A Frivaldszky Imre Emlékplakett odaítéléséről a Frivaldszky Plakettbizottság dönt, melynek elnöke a Magyar Rovartani Társaság elnöke, tagjai a két alelnök, a titkár, a Választmány tagjai és az örökös választmányi tagok. A Bizottság a benyújtott javaslatokat megvitatja és titkos szavazással dönt az Emlékplakett odaítéléséről. A Plakettbizottság akkor határozatképes, ha tagjai legalább 50%-a +1 fő jelen van, a plakett odaítéléséhez jelenlévők kétharmadának támogatott szavazata szükséges.

A Bizottság olyan tagjai, akik a plakett odaítélése során szóba kerülnek, a Bizottság ülésén nem vehetnek részt. Az elnököt ilyen esetben korrendben az alelnökök egyike, vagy korelnök helyettesíti.

A Bizottság csak az írásos javaslatban megjelölt fokozatról szavazhat.

5. Egyenlő elbírálás esetén kivételesen bármely fokozatot egyszerre legfeljebb két személynek is ki lehet adni.

6. A Frivaldszky Imre Emlékplakett odaítélésére a Magyar Rovartani Társaság bármely tagja javaslatot tehet. A javaslatához minden esetben részletes indoklás csatolandó. A javaslatot a Rovartani Társaság titkárának írásban kell benyújtani, legkésőbb négy hónappal a közgyűlés megtartása előtt.

7. A Frivaldszky Imre Emlékplakettet oklevél kíséretében, a Magyar Rovartani Társaság évi közgyűlésén, a kitüntetett érdemeinek rövid méltatása után adják ki.

A Frivaldszky Imre Emlékplakett alapszabályzatát a 2007. február 16-i közgyűlés elfogadta.

Rövid hírek

A Magyar Agrár Egyesület Állattani Szakosztálya két új díjat alapított, a **Balás Géza** (senior fokozat) és **Rainiss Lajos** (junior fokozat) **Emlékplakettet**, melyeket első ízben 2007. február 20-án, a Növényvédelmi Tudományos Napok plenáris ülése után adtak át ünnepélyes keretek között Dr. Jenser Gábornak és Dr. Marczali Zsoltnak. Az emléklakettek a növényvédelmi állattan területén kifejtett sikeres szakmai tevékenység elismerésére szolgálnak. A kitüntetésre érdemesek mindazok a kutatók, oktatók, a növényvédelem területén dolgozó felsőfokú végzettséggel rendelkező szakemberek, akik szakmai és tudományos tevékenységükkel jelentősen hozzájárultak a növényvédelem hazai gyakorlatának megalapozásához és fejlesztéséhez.

HA

Megjelent a Bakonyi Természettudományi Múzeum közleményei (*Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis*) 2006-os, 23-as kötete, terjedelme 143 oldal, a belső borítón Szabóky Csaba színes lepkefotóival. Egy geológiai és az öves szkolopendra bakonyi előfordulását ismertető cikk mellett a többi rovarokkal foglalkozik. A tartalom:

- Veress Márton: Adalékok nagyobb vastagságú fedőüledékes térszín karsztosodásához (Homód-árok környéke, Hárskút) (7–26. o.)
- Dányi László: Az öves szkolopendra első előfordulási adatai a Bakonyból és újabban felfedezett élőhelyei a Vértesben (27–31. o.)
- Traser György: A gyarmatpusztai vadgesztenyés ugróvillás faunájának diverzitása (33–39. o.)
- H. Harmat Beáta: A Bakony csipkésposzka-faunájának alapvetése (41–52. o.)
- Kutasi Csaba: Fénycsapdával gyűjtött futóbogarak a Keleti-Bakonyból (53–69. o.)
- Papp Jenő: A Bakony-hegység gyilkosfűrkész faunájának alapvetése VII. 19 alcsalád (71–111. o.)
- Szabóky Csaba – Rácz Gábor: Bakonykúti lepkéi (113–139. o.)

A kötet megvásárolható Zircen a Bakonyi Természettudományi Múzeumban, ára 1100 Ft.
e-mail: btmz@bakonymuseum.hu, telefon: (88)575-300.